

(Вечерње новости, 18.10.2009)

Руски председник Дмитриј Медведев у уторак долази у једнодневну посету Београду. То је прва посета првог човека Русије откако је Србија поново самостална држава.

Програмирано је одавно да то буде 20. октобар - на дан када је наша престоница далеке 1944. године, уз помоћ Црвене армије, ослобођена од фашизма. Тај дан и овај долазак носе велику симболику. Између осталог, показује одавно постављене темеље братства и сарадње, интереса и перспектива. Редакција „Новости“ је тим поводом замолила шефа руске државе за интервју. Уз велику предусретљивост Кремља, наш московски дописник Бранко Влаховић добио је одговоре на седам питања. „Новости“ су једине новине са ових простора којима је испуњена та професионална жеља. Тиме је, истовремено, на особен начин, придодата још једна велика честитка за 56 година постојања „Вечерњих новости“.

Вашу посету Београду руководство Србије већ сада назива историјском. Ви сте први руски председник који посећује Србију као самосталну државу. У чему видите важност ваших разговора у Београду и какве су перспективе будућих односа двеју пријатељских држава?

- Предстојећа посета Београду је заиста веома важна за мене. Рачунам на даљи напредак међудржавне сарадње и јачање братских веза између наших народа. Стижем у посету на 65-годишњицу ослобођења српског главног града од фашистичких окупатора. То је догађај од великог значаја. Испуњен је заједничким историјским сећањем и заједничким поносом због храбрости наших очева и дедова који су победили фашизам.

То је прва посета руског председника Србији након што се вратила на међународну арену у својству самосталне, суверене државе. Међутим, не градимо наше односе из почетка. Већ имамо изузетно богато искуство сарадње које се темељи на вековним традицијама и међусобним симпатијама наших народа.

Повезују нас слични циљеви и узајамни прагматични интереси. У току предстојећих контаката рачунамо да ћемо детаљно проучити планове реализације великих заједничких пројеката. Има их у области енергетике, у сферама саобраћаја, културно-хуманитарне и научнотехничке сарадње. Другим речима, морамо озбиљно порадити како бисмо обостраним напорима не само ојачали темеље наше сарадње, него и подстакли боље отварање њеног богатог потенцијала у перспективи.

Руководство Русије и руски народ пружали су последњих неколико година јаку и искрену подршку Србима у борби за очување наше територије, покрајине Косово и Метохија. Београд и Москва држе се истог мишљења да се борба за очување Косова мора водити у оквиру међународног права. Како сагледавате перспективу решавања питања Косова у условима када моћне западне државе игноришу међународно право?

-Нажалост, у току последње деценије, а која је постала критична у историји решавања проблема Косова, учињено је пуно трагичних грешака. Неке од њих су биле свесно допуштене као део плана за увођење у међународну праксу једностраних решења.

Упркос настојањима заштитника косовске независности, неће им поћи за руком да је прикажу као неповратан процес, да затворе то питање. Сматрамо да треба корак по корак доказивати да алтернатива правној самовољи ипак постоји. Нико не сме да тврди да је косовско питање решено, а да Србија није рекла задњу реч.

Русија учествује у решавању косовског питања према формули која је одавно усаглашена са српским колегама: Београд излази са иницијативама, а ми га доследно подржавамо. С обзиром на компликованост проблема такав приступ се доказује као ефикасан.

Недавно, у Њујорку, рекли сте да се доба једнополарног света завршило. Очигледно је да и председник Барак Обама разуме да у свету не може владати само један „господар“. Шта по Вашем мишљењу треба учинити да би у свету било више правде, а мање се користила сила? Могу ли Уједињене нације после реформе вратити изгубљен углед у свету?

- Данас нико више не доводи у питање чињеницу да свет пролази дубоку трансформацију. Настаје потпуно нова геополитичка ситуација коју одређују долазећа мултиполарност, јачање нових центара економског раста и политичког утицаја.

Постало је очигледно да стратегија једностраног деловања дестабилизује међународне

прилике, изазива напетост и трку у наоружању, компликује међудржавне контрадикције те доводи до тензија у међуцивилизацијским односима. Несумњиво је добро за међународну безбедност и сарадњу да су наши амерички партнери дошли до закључка о неприхватљивости доминације једне земље, о чему сведочи и говор председника Обама у Генералној скупштини УН.

Јасно је да прилагођавање новој реалности неће бити брзо. Али важно је да је америчка администрација усмерена према мултилатералној дипломатији и разуме потребу да се ослања на потенцијал УН. Сада се у међународним односима обликује уједињујући дневни ред који обухвата најшири круг питања. То потиче, пре свега, из јединствених за све државе глобалних изазова. Заједнички се траже путеви за излазак из светске финансијске кризе, неширење оружја за масовно уништавање и средстава његове допреме, борбу против међународног тероризма. Тај тренд повећава значај такозване мрежне дипломатије и мултилатералних механизма који обезбеђују укључивање свих држава у глобалне процесе.

Као никад до сада осећа се потреба за неформалним колективним вођством, јачањем улоге формата попут Г20. Све је израженија незаобилазност Организације Уједињених нација као временом провереног механизма хармонизације интереса различитих држава у складу са општепризнатим нормама међународног права. Улога УН у решавању кризних ситуација, оштрих проблема и сукоба уопште се није смањила. Повеља Организације, у суштини, била је од почетка усмерена према реалности мултицентричног света. Последњих година скупило се доста доказа да се проблеми не могу решавати деловањем мимо Повеље УН и Савета безбедности. Обрнуто, конфликтни простор се само проширује.

Разуме се, промене до којих долази у свету захтевају да се та светска Организација и њени органи прилагоде новој стварности. Међутим, треба водити рачуна и о томе да реформа УН, укључујући проширење Савета безбедности, није сврха по себи. Било које промене морају доприносити повећању ефикасности УН, јачању њене водеће улоге у светским процесима. У доношењу решења која се односе на реформу треба се руководити задатком очувања међудржавне природе ове јединствене организације. Постизање оваквог циља је могуће само уз максимално широку сагласност између држава чланица у свим аспектима реформи.

Успеси Русије искрено радују већину Срба. У поређењу са периодом владавине Б. Н. Јељцина напредак је очигледан. Ипак, Ви као и премијер Владимир Путин сматрате да треба да се модернизује индустрија и да престане са коришћењем

добити само од извоза сировина. Како планирате да се на државном нивоу стимулише модернизација производње? Колико су реални ваши планови око суштинског повећања производње и смањења увоза до 2020. године?

- Уз сву оштрину политичких и друштвено-економских реформи из 90-их година управо тада у Русији су били створени темељи тржишног модела економског развоја. Свих наредних година у нашој земљи су се предузимале мере за јачање института приватне својине, проширење предузетништва, побољшање пословне и инвестиционе климе.

Промене до којих је дошло у свим сферама живота руског друштва велике су. Данас већ решавамо задатке прелаза са сировинске на иновациону економију, њене модернизације и технолошког развоја. Све то треба да обезбеди Русији достојанствено место у савременом свету - свету 21. века.

Недавно смо одредили пет главних приоритета. Активности у тим оквирима се налазе под директном председничком контролом. То су питања повећања енергетске ефикасности и очувања ресурса (укључујући разраду нових типова горива), нуклеарне технологије, фармацеутика и медицинска индустрија, савремене информацијске технологије и софтвер као и космонаутике и телекомуникације. На челу сам одговарајуће Комисије у чијем су саставу државни функционери као и представници руског великог и средњег бизниса, истакнути научници, експерти, представници јавности.

Само да додам да најпажљивије реагујемо на било које поруке, које су везане за потребу промена у институционалној средини, пореској, амортизационој и буџетској политици. Мислим да смо у стању да постигнемо реалан напредак у решавању задатака модернизације већ током следећих 5 до 10 година.

У већем делу Ваших интервјуа Ви, као и премијер Путин, отворено признајете да сте постигли слабије резултате у борби са највећим руским злом - корупцијом. Шта представља највећу препреку у борби против прималаца мита?

- Добро је познато да се са корупцијом у овој или оној мери суочавају практично све државе укључујући оне најразвијеније. У Русији питање корупције стоји заиста оштро.

Према социолошким истраживањима више од половине руских држављана сматрају корупцију за главну препреку на путу привредног раста земље.

Можда, на први поглед, то делује нешто парадоксално, али једна од највећих баријера у борби против корупције јесте технолошка заосталост. Стање ствари може да се промени у знатној мери путем развоја информационог друштва, повећања квалитета и транспарентности јавних сервиса (велики део њих треба да пружа услуге у електронском облику). Приступачност за људе информација о активностима државних органа, као и минимизација директне комуникације чиновника и грађана, спречавају изградњу „ланца“ корупционе завере. Није случајно да питања информатизације економије и друштвеног живота, увођење принципа „електронске владе“ на свим нивоима власти спадају међу наше приоритете модернизације.

Разуме се, то није ни близу једини пут борбе против корупције. Основне мере су формулисане у нашем Националном плану спречавања корупције. Нагласак се ставља на превентивне мере. И овде смо већ створили неопходне правне оквире, ослањајући се поред осталог и на најбоље међународно искуство. Уверен сам да ће све ове мере обавезно донети резултат. Укључујући и оне недавно усвојене, око контроле података о дохотку и имовини државних функционера.

Политичка воља руководства земље изражена је сасвим одређено. Борба против корупције не треба да се претвори у рутински посао или кампању. Резултат неће бити брз, али битно је да се доследно остварује све оно што је планирано, да се не одступа од тога док се у друштву ствара атмосфера неприхватања корупције.

Још кад сте радили у Влади бавили сте се једним од најважнијих питања за будућност Русије, демографијом. Пре почетка економске кризе пуно тога се причало о плановима за стимулисање наталитета као и о борби против алкохолизма. Шта намерава да радите наредних неколико година ради решавања овог проблема како би се спречила ситуација да за неколико деценија неке области Русије остану празне?

- Заиста, демографски проблеми јесу за нашу земљу једни од најкомпликованијих. Раст становништва се прекинуо још почетком 90-их, док је тада морталитет премашао наталитет. Пре две године био је донет Концепт демографске политике Руске Федерације за период до 2025. године. Тамо су наведени принципи и приоритети,

основни правци активности у овој сфери. Нису то само стимулисање наталитета и борба против алкохолизма које сте навели, већ и мере за смањење смртности (укључујући радно активне грађане). Поред тога, Концепт предвиђа мере за регулисање миграционих процеса.

То је дугорочан документ; добро је разрађен и осмишљен. Наш је задатак да се следе његови оријентир и испуњавају све раније донете одлуке. Пре свега то су социјалне обавезе преузете од стране државе. И то треба да се остварује без обзира на економску кризу и смањење буџетских прихода. Само да истакнем да су се већ по истеку прве године реализације демографског програма јавили први ефекти. Демографски резултати из 2007. су показали да се у Русији родило 1,6 милиона деце, што је 8 одсто више него 2006. године. То је био највиши показатељ од 1991. године.

Пораст наталитета се наставио 2008. и 2009. године. Дакле, смртност у јануару-августу ове године смањила се за 4 одсто, а наталитет повећао за 3,6 одсто. Заиста, ови показатељи нису толико високи како бисмо хтели, али они приказују позитивну тенденцију. Данас настојимо да је ојачамо и развијамо систем подршке, пре свега за младе породице.

Више од милион млађих мајки сваке године користи „порођајни сертификат“, бирајући оне медицинске установе које могу пружити најквалитетнију помоћ. Мајке које не раде, а таквих имамо 1,2 милиона, почеле су добијати новчану помоћ за децу до 1,5 године. Као озбиљан подстицај за повећање наталитета показао се систем давања „мајчиног/породичног капитала“. Када се у породици роди друго дете, њој се додељује новчани сертификат, који може да се искористи за образовање деце, побољшање стамбених услова или дода штедном делу мајчиног пензијског рачуна. Укупно је 2007. године било издато око милион и по таквих сертификата.

Важно практично решење била је реализација у оквиру специјалног федералног програма „Дом“ за 2002-2010. потпрограма „Стамбено збрињавање млађих породица“. Захваљујући овом потпрограму на хиљаде младих супружника уселило се у нове, модерније и комфорније станове. Наше искуство сведочи да се позитивни резултати постижу када се предузимају конкретне и свима разумљиве мере. Овде је битна доследност и систематичност, као и усаглашеност активности свих нивоа власти. Да смо на правом путу сведочи и следећи важан податак: у августу ове године забележен је природан прираштај становништва за хиљаду људи.

Ових дана у једном од интервјуа са оптимизмом сте оценили могућност постизана договора са Американцима око противракетне одбране и смањивања нуклеарних наоружања. Многи руски генерали причају да за сада значајно смањење нуклеарних потенцијала више одговара САД него Русији, зато што САД већ обављају пробе са новом врстом наоружања. Какав број нуклеарних бојевих глава ваши експерти сматрају за довољан како би грађанима Русије био загарантован миран сан?

- Да почнемо од тога да се, нажалост, не ради ни о каквом договору око ПРО са Американцима. Међутим, позитивно сам оценио одлуку председника Обама да се одрекне планова размештања елемената стратешке ПРО на територији Пољске и Чешке. Што се тиче новог америчког пројекта изградње глобалне ПРО (укључујући и њен европски сегмент) тек нам предстоји да се ситуација детаљно размотри на експертском нивоу, да се процени са гледишта интереса националне безбедности Русије.

Када говоримо о нуклеарном разоружавању, полазимо од тога да нуклеарно оружје не може да се примењује у пракси. Не заборављамо да је током више деценија његово постојање гарантовало одржавање стратешке стабилности и безбедности у свету. И данас сматрамо за неопходно одржавање равнотеже снага са САД. Са своје стране оријентисани смо ка очувању нуклеарних наоружања на нивоу минимално потребном за националну безбедност Русије и наших савезника. У више наврата смо изјављивали да смо спремни да смањимо количину носача стратешких офанзивних наоружања више него за три пута.

Управо се у Женеви воде разговори о разради новог правно обавезујућег руско-америчког договора о смањењу и ограничавању стратешких офанзивних наоружања, који треба да фиксира такав ниво. Радимо све што је неопходно како бисмо у децембру потписали одговарајући документ. Убеђен сам да је решавање проблема у области нуклеарног неширења и разоружавања у нашем заједничком интересу. То би био један моћан чинилац за формирање повољне међународне ситуације у целини.